

biblio.ugent.be

The UGent Institutional Repository is the electronic archiving and dissemination platform for all UGent research publications. Ghent University has implemented a mandate stipulating that all academic publications of UGent researchers should be deposited and archived in this repository. Except for items where current copyright restrictions apply, these papers are available in Open Access.

This item is the archived author-version of:
Verslag Workshop 'Material evidence in incunabula'
Sofie Vanherpen
Unpublished report, 3 pages, 2015.

To refer to or to cite this work, please use the citation to the published version:
Vanherpen, Sofie (2015). Verslag Workshop 'Material evidence in incunabula.'
(Unpublished report). Universiteit Gent - Universiteitsbibliotheek, Gent.

Verslag Workshop ‘Material evidence in incunabula’ (26/10/2015)

Moderators: Dr. Cristina Dondi en Dr. Alessandra Panzanelli Fratoni (University of Oxford, 15cBOOKTRADE)

Op maandag 26 oktober vond in de Bibliotheek Stadscampus van de Universiteit Antwerpen voor het eerst een workshop MEI plaats, een organisatie van CERL in samenwerking met de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Universiteit Antwerpen. MEI staat voor het project ‘Material Evidence in Incunabula’ dat een internationale database samenstelt waarin exemplaargegevens van incunabelen worden toegevoegd aan de bibliografische beschrijvingen van de ‘Incunabula Short-Title Catalogue’ (ISTC). De workshop voorziet in de opleiding van specialist-catalografen in functie van de toekomstige invoer en/of medewerking aan het project.

De deelnemers aan deze workshop komen uit de verschillende Erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen die aangesloten zijn bij CERL. Meer dan een kennismaking met de specifieke regels voor de herkomstbeschrijving van vijftiende-eeuwse incunabulen of wiegendrukken biedt deze workshop een inleiding op de impact van de vroege boekdrukkunst doorheen de tijd, boekgeschiedenis in het algemeen en historisch onderzoek. Voor de praktische oefeningen wordt gebruikgemaakt van incunabelen uit de Bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap. Op deze manier maakt deze groep bibliotheekmedewerkers kennis met de collectie vroege en kostbare drukken van het Ruusbroecgenootschap, alle afkomstig uit de bibliotheek van het Onze-Lieve-Vrouwecollege der Jezuïeten in Antwerpen (deze collectie werd afgekort tot RG-OLV).

Introductie tot MEI en 15cBOOKTRADE

De voormiddag stond in het teken van een algemene introductie tot de twee gerelateerde projecten MEI en 15cBOOKTRADE. Dr. Cristina Dondi, secretaris van de CERL en oprichtster van MEI, gaf samen met Alex Jahnke, de ontwikkelaar van de MEI-databank, een uiteenzetting over de eerste vijf jaar van MEI.¹ Cristina Dondi gaf de verschillende voordelen en het nut van de verwerking van collecties in de MEI-databank. Daarbij benadrukte ze ook de belangrijke rol die de specialist-catalograaf (‘specialist cataloguer’) vervult in het vergaren en het beschrijven van exemplaarinformatie. Als voorbeeld van hoe nuttig een bijdrage aan MEI kan zijn lichtte ze kort het 15cBOOKTRADE Project toe.²

MEI in theorie en praktijk

Rond de middag kregen de 10 deelnemers eerst een uitgebreide presentatie door Alessandra Panzanelli Fratoni over ‘Editing the new MEI’. Er werd aangetoond hoe je exemplaar- en herkomstinformatie in MEI invoert aan de hand van het boek dat voor je op tafel ligt als ook aan de hand van secundaire bronnen. Dit werd gevolgd door een definitie van de drie grote componenten van een record in MEI: ‘copy’ (1), ‘evidence’ (2) en ‘about this record’ (3).

¹ Voor meer informatie over MEI, zie <http://www.cerl.org/resources/mei/main>.

² Voor meer informatie over het project 15cBOOKTRADE, zie <http://www.mod-langs.ox.ac.uk/research/15cBooktrade/>.

Onder ‘copy’ komt een algemene beschrijving van het exemplaar dat je voor je hebt liggen. De bibliografische gegevens worden overgenomen uit het ISTC. Indien de wiegendruk nog geen beschrijving heeft in het ISTC, moet dit gemeld worden aan Cristina Dondi of het ISTC. De herkomstbeschrijving in MEI is een aanvulling op de bibliografische beschrijving van het ISTC.

‘About this record’ wordt automatisch ingevuld bij het opslaan van de record.

Dan kwamen systematisch de onderdelen van een ‘evidence’ beschrijving, m.a.w. de herkomstbeschrijving van elk uniek exemplaar, aan bod. De belangrijkste parameters in MEI zijn plaats, tijdsperiode en bezitter. De belangrijkste hiervan worden kort toegelicht:

- **Place and Area:**
Geografische gegevens over herkomst worden indien mogelijk ingevuld. Dit veld wordt steeds ingevuld aan de hand van een zoekopdracht in de index van plaatsnamen. Deze authority records kan je ook terugvinden in de sub-databank ‘Geographic regions’. De databank is ook apart doorzoekbaar voor MEI-gebruikers.
- **Time period:**
De tijdsperiode wordt steeds ingevuld, ook al gaat het slechts om een benadering.
- **Provenance name:**
Bezitters (personen of instellingen) worden indien mogelijk ingevuld. Dit veld wordt steeds ingevuld aan de hand van een zoekopdracht in de index van bezitters. Deze authority records kan je ook terugvinden in de sub-databank ‘Owners of Incunabula’. De databank is ook apart doorzoekbaar voor MEI-gebruikers.
- **Historic shelfmark:**
Indien het plaatsnummer van het exemplaar in de bibliotheek van een vorige bezitter gekend is wordt deze ook ingevuld. Aan de hand van deze informatie wil men nagaan of verschillende instituten of personen eenzelfde soort nummering gebruikten.

In de namiddag was het oefentijd voor de deelnemers. Voor elke deelnemer was een op maat samengesteld pakketje voorzien bestaande uit een voorlopige MEI-handleiding, een ‘Needham’s Ruler 15cBooktrade’, een excerpt uit de praktijkverhandeling van Leen Gheysels en Marjolein De Wilde³ met een gedetailleerde bibliografische beschrijving en exemplaarkenmerken van de te beschrijven incunabel en de incunabel zelf uit de collectie van het Ruusbroecgenootschap. Met dit pakketje kon iedere deelnemer afzonderlijk of in samenwerking met een andere deelnemer de specifieke onderdelen van het regelwerk inoefenen.

Kennis delen en samenwerken

Tijdens de cursus, vooral dan bij de lunch en koffiepauzes, werd er uitgebreid genetwerkt en ervaringen uit de eigen instelling of opleiding gedeeld. Uit de vele vragen werd het ook snel duidelijk dat elke catalograaf wel voor uitdagingen komt te staan bij het beschrijven

³ Leen Gheysels en Marjolein De Wilde maakten in het kader van een stage tijdens hun opleiding 'Informatie- en Bibliotheekwetenschap' een beschrijving van alle incunabelen en van een groot deel van de postincunabelen van het Ruusbroecgenootschap (M. De Wilde & L. Gheysels, *Beschrijving van de collectie incunabelen van het Ruusbroecgenootschap*. Praktijkverhandeling Informatie- en Bibliotheekwetenschap, 2 dln., o.l.v. P. Delsaerd & E. Van Looveren, Universiteit Antwerpen, 2007).

van specifieke items uit de eigen collectie. Deze workshop was dan ook een ideale gelegenheid om hierover ideeën uit te wisselen en samen naar mogelijke oplossingen te zoeken.

Ook al zagen alle deelnemers het nut in van de MEI-database, men was het er over eens dat het een zekere expertise vraagt van de catalograaf. Bovendien waren de deelnemers het er over eens dat het invoeren arbeidsintensief en tijdsrovend is.